

บทที่ 6

แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการการจัดการคุณภาพน้ำบึงละหาน

บึงละหาน ครอบคลุม 9 ตำบลของอำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยตำบลหนองบัวบาน ละหาน บ้านกอก หนองบัวใหญ่ หนองสมบูรณ์ หนองหญ้าขาวก คอนละนาม โนนจาน และท่าศาลา บริเวณที่น้ำไหลเข้าสู่บึงละหาน ได้แก่ บริเวณทิศเหนือของบึงซึ่งติดต่อกับแม่น้ำชี โดยจะไหลผ่านบริเวณคลองยายแก้ว ตำบลหนองบัวบาน ซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่มีการไหลของน้ำเข้าสู่บึงมากที่สุด นอกจากนี้ บึงละหานยังรับน้ำจากลำคันฉูและลำน้ำในพื้นที่โดยรอบ ส่วนทิศทางการไหลออกของน้ำในบึงละหานจะไหลลงสู่แม่น้ำชี และไหลย้อนกลับสู่บึงละหานอีกครั้ง ทางด้านทิศตะวันออก บริเวณบ้าน โนนจาน และทางด้านทิศเหนือบริเวณบ้านหนองกระดู่ ตำบลละหาน

ความสำคัญในด้านการอุปโภค บริโภค สำหรับภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และครัวเรือน อีกทั้งมีความสำคัญด้านการประมง การคมนาคมขนส่ง เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ของประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำมีความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพันธุ์นกโดยเฉพาะนกน้ำ มีทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ และชนิดพันธุ์ปลา

ปัญหาสิ่งแวดล้อมหลักที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุ่มน้ำ คือ ปัญหาคุณภาพน้ำ ซึ่งเป็นผลกระทบที่ได้รับจากการพัฒนาด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และการขยายตัวของชุมชนเมือง แม้ว่าจะอยู่ในขั้นที่ไม่รุนแรง แต่หากไม่มีการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่ดีก็อาจมีผลต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยคำนึงถึงศักยภาพของพื้นที่ วัฒนธรรมชุมชน การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในด้านเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงความตระหนักต่อความสำคัญของบึงละหาน ทางผู้วิจัยจึงเสนอแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการจัดการคุณภาพน้ำพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหาน ดังต่อไปนี้

สาระสำคัญของแผนแม่บท

วิสัยทัศน์

บึงละหานได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูอย่างเหมาะสมให้เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตตามวิถีชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์

- 1) เพื่อให้มีการบริหารจัดการคุณภาพน้ำในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหานที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อลดปัญหามลพิษทางน้ำที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ ระบบนิเวศ และสุขอนามัย ซึ่งจะทำให้แหล่งน้ำมีคุณภาพที่ดีขึ้น คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น และระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหานสามารถฟื้นฟูและกลับสู่สมดุลได้

ยุทธศาสตร์และแผนกลยุทธ์

เพื่อให้แผนการจัดการคุณภาพน้ำพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหานบรรลุผล จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์และแผนกลในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ฟื้นฟูความสมดุลของระบบนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหาน

สถานการณ์และประเด็นปัญหา

- ปัญหาความตื้นเขินของบึง
- ปัญหาการขุดลอกบึง
- การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ริมฝั่ง เพื่อสร้างรีสอร์ทและร้านอาหาร

เป้าหมายเชิงกลยุทธ์

- ระบบนิเวศธรรมชาติของพื้นที่บึงละหาน และริมฝั่งน้ำให้มีความสมดุล

กลยุทธ์ที่ 1.1 ส่งเสริม สนับสนุน และฟื้นฟูระบบนิเวศธรรมชาติของพื้นที่บึงละหานและริมฝั่งให้คืนสู่ความสมดุลโดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

แนวการดำเนินงาน

- 1.1.1 ศึกษา สำรวจ และรวบรวมข้อมูลเพื่อทำฐานข้อมูลของระบบนิเวศสำหรับเผยแพร่ต่อสาธารณชน
- 1.1.2 ส่งเสริมให้ชุมชนปลูกและดูแลรักษาด้านไม้ตลอดริมฝั่งรอบบึง
- 1.1.3 ส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของบึงละหาน และระบบนิเวศแหล่งน้ำ

ตัวชี้วัดและเป้าประสงค์ภายในระยะเวลา 5 ปี

- ระบบนิเวศของบึงละหาน และริมฝั่งพื้นที่ต้นสภาพธรรมชาติโดยดูจากคุณภาพน้ำ และ ความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งมีชีวิตในแหล่งน้ำ
- มีการก่อตั้งชุมชนเพื่อการอนุรักษ์บึงละหาน ในทุกตำบลที่ตั้งติดรอบ ๆ บึงละหาน
- มีการอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ปัจจัยหลักของความสำเร็จ

- ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศของบึงละหานและ ลำน้ำที่ไหลเข้าบึง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ/ปฏิบัติ

- กรมควบคุมมลพิษ
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิ
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10
- สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 1.2 ควบคุมการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติของบึงละหานและริมฝั่ง อัน

เนื่องมาจากภาครัฐและเอกชน

แนวทางการดำเนินงาน

- 1.2.1 มีการศึกษาผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ของโครงการที่มีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพระบบนิเวศของบึงละหานและริมฝั่ง ทั้งก่อนและหลังโครงการ
- 1.2.2 กำหนดมาตรการและควบคุมโครงการพัฒนาสภาพกายภาพลำน้ำให้เป็นไปตาม หลักวิชาการและสอดคล้องกับระบบนิเวศตามธรรมชาติ เช่น โครงการสร้างคัน กั้นน้ำ โครงการผันน้ำเพื่อผลิตน้ำประปา และการขุดลอก
- 1.2.3 โครงการหรือกิจกรรมใด ๆ ที่ดำเนินการแล้วส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ลักษณะ ทางกายภาพของแหล่งน้ำ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน จะต้องมีการรับฟัง ความคิดเห็นสาธนาจากผู้มีส่วนได้ - ส่วนเสีย และดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง
- 1.2.4 ศึกษากระบวนการผันน้ำไปใช้ประโยชน์และการระบายน้ำของชุมชน พร้อมทั้ง ศึกษาแนวทางจัดการความตื้นเขินของแหล่งน้ำ

ดัชนีชี้วัดและเป้าประสงค์ภายในระยะเวลา 5 ปี

- ออกระเบียบบังคับให้ทุกโครงการหรือกิจกรรมใดๆที่มีผลต่อเปลี่ยนแปลงสภาพของบึงต้องศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและทำประชาพิจารณ์ก่อน
- สำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่มีอยู่เดิมนั้น หากพบว่ามีผลกระทบที่รุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการกำหนดมาตรการในการแก้ไข
- มีการติดตามตรวจสอบผลกระทบของโครงการและมาตรการต่าง ๆ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ

- ความเข้าใจและร่วมมือของประชาชนและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ/ปฏิบัติ

- กรมชลประทาน
- กรมประมง
- การประปาส่วนภูมิภาค
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กรมควบคุมมลพิษ
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิ
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10
- สถาบันการศึกษา
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 1.3 ควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

แนวทางการดำเนินงาน

- 1.3.1 ส่งเสริมให้มีการลด เลิกใช้ หรือปรับเปลี่ยนสารที่เป็นอันตรายและสารที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม

ดัชนีชี้วัดและเป้าประสงค์ภายในระยะเวลา 5 ปี

- ระดับคุณภาพน้ำในบึงสะพานอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำผิวดินประเภทที่ 2

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ

- ความร่วมมือของชุมชนและสถานประกอบการ
- การบังคับใช้กฎหมายและเฝ้าระวังโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยราชการจากส่วนกลางอย่างมีประสิทธิภาพ
- ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักของประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่

หน่วยงานที่รับผิดชอบ/ปฏิบัติ

- หน่วยราชการส่วนกลาง เช่น กรมควบคุมมลพิษ

- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ
- สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิ
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10
- สถาบันการศึกษา
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนากลไกและกระบวนการบริหารจัดการบึงละหานและลำน้ำที่ไหลเข้าแบบบูรณาการ

สถานการณ์และประเด็นปัญหา

- ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานราชการ
- ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง
- ปัญหาการควบคุมการใช้ที่ดินสองฝั่งลำน้ำ
- ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

เป้าหมายเชิงกลยุทธ์

- มีการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเชิงบูรณาการและทันต่อเหตุการณ์

กลยุทธ์ที่ 2.1 ส่งเสริมโครงสร้างการบริหารบึงละหานและลำน้ำที่ไหลเข้าให้มีประสิทธิภาพ

แนวทางการดำเนินการ

- 2.1.1 จัดตั้งคณะทำงานเพื่อประสานงานการอนุรักษ์และพัฒนาบึงละหาน และลำน้ำที่ไหลเข้าทั้งในระดับชุมชนระดับจังหวัด และส่วนกลางให้มีประสิทธิภาพ
- 2.1.2 ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนข้อมูล เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.1.3 แบ่งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบที่ชัดเจนของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการอนุรักษ์และพัฒนาบึงละหานและลำน้ำที่ไหลเข้าโดยมีการวางแผนการทำงานร่วมกัน

ดัชนีชี้วัดและเป้าประสงค์ภายในระยะเวลา 5 ปี

- จัดตั้งคณะทำงานเพื่อประสานงานทุกหน่วยงานในการอนุรักษ์และพัฒนาบึงละหานและลำน้ำที่ไหลเข้า โดยมีการประชุมทุกไตรมาส

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- ความร่วมมือของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง
- ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน่วยงานที่รับผิดชอบ/ปฏิบัติ

- กรมควบคุมมลพิษ
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ
- สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชัยภูมิ
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิ
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10
- สถาบันการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 2.2 กำหนดระเบียบข้อบังคับและกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบ ๆ พื้นที่

บึงละหาน

แนวทางการดำเนินการ

- 2.2.1 กำหนดเขตการใช้ที่ดินริมน้ำให้เป็นพื้นที่สีเขียว
- 2.2.2 กำหนดลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินในตำบลที่ตั้งรอบ ๆ บึงละหาน
- 2.2.3 ผลักดันให้มีข้อบังคับท้องถิ่น ว่าด้วยเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในบึง

ดัชนีชี้วัดและเป้าประสงค์ภายในระยะเวลา 5 ปี

- มีข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตตำบลที่ตั้งรอบ ๆ บึงละหาน
- มีข้อบังคับท้องถิ่น ว่าด้วยเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีประสิทธิภาพ
- มีการทำแนวเขตควบคุมการใช้ประโยชน์ในพื้นที่บึงละหาน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- งบประมาณสนับสนุนแก่อนุวยราชการที่เกี่ยวข้อง
- ความเข้าใจของประชาชนในเขตพื้นที่ที่มีการแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบบึง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ/ปฏิบัติ

- กรมควบคุมมลพิษ
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 2.3 กำหนดมาตรการจูงใจ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมาย ข้อบังคับต่างๆที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินงาน

- 2.3.1 ผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายโดยเคร่งครัด
- 2.3.2 ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์แหล่งน้ำแก่ประชาชน
- 2.3.3 ใช้มาตรการดำเนินคดีกับผู้บุกรุกเขตหวงห้ามของพื้นที่บึง
- 2.3.4 ใช้มาตรการด้านภาษี เพื่อสนับสนุนกิจกรรมใด ๆ ที่ไม่ทำลายหรือส่งเสริมการอนุรักษ์แหล่งน้ำ
- 2.3.5 ใช้แรงจูงใจทางบวก เช่น การประกาศเกียรติคุณแก่สถานประกอบการหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

ดัชนีชี้วัดและเป้าประสงค์ภายในระยะเวลา 5 ปี

- มีการตรวจสอบการบังคับใช้ข้อบังคับปีละ 2 ครั้ง
- มีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายและผู้เกี่ยวข้อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ

- มีงบประมาณสนับสนุนให้ส่วนราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- ผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
- ความเข้าใจของประชาชนในเขตพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการวางผังเมือง

หน่วยงานรับผิดชอบ/ปฏิบัติ

- กรมเจ้าท่า
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
- สำนักงานที่ดินจังหวัดชัยภูมิ
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- สถาบันการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ปณิธานสำนึก ความตระหนักในคุณค่า และเสริมสร้าง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์บึงละหานของประชาชน

สถานการณ์และประเด็นปัญหา

- ขาดองค์ความรู้ในการจัดการบึงละหาน
- ชุมชนขาดการเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งน้ำในท้องถิ่นของตนเอง
- ประชาชนขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์
- ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจโครงการต่าง ๆ

เป้าหมายเชิงกลยุทธ์

- สร้างองค์ความรู้ สร้างจิตสำนึก และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และ

พัฒนาบึงละหาน

กลยุทธ์ที่ 3.1 ส่งเสริมการวิจัยให้เกิดองค์ความรู้ และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหาน

แนวทางการดำเนินงาน

- 3.1.1 จัดประชุมร่วมกันทุกหน่วยงานเพื่อตั้งโจทย์วิจัยทั้งในแง่ความรู้ท้องถิ่นและการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

3.1.2 ขอบทุนสนับสนุนงานวิจัยจากแหล่งทุนต่าง ๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1.3 จัดตั้งศูนย์ข้อมูลและศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหาน

ตัวชี้วัดและเป้าประสงค์ภายในระยะเวลา 5 ปี

- มีโครงการวิจัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานปีละ 2 โครงการ
- มีศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับบึงละหาน ตำบลละ 1 แห่ง
- มีหนังสือ หรือเอกสารที่เป็นองค์ความรู้อย่างน้อยปีละ 1 เล่ม

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ

- มีแหล่งทุนให้การสนับสนุน

หน่วยงานรับผิดชอบ/ปฏิบัติ

- สถาบันการศึกษา
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ส่วนราชการที่สนับสนุนทุนวิจัย เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

กลยุทธ์ที่ 3.2 ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และจิตสำนึกในคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหาน

แนวทางการดำเนินงาน

3.2.1 สร้างหลักสูตรท้องถิ่นศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหาน

3.2.2 จัดกิจกรรมเสริมสร้างการรับรู้ เช่น กิจกรรมนักสืบสายน้ำ กิจกรรมสำรวจแหล่งน้ำ

3.2.3 การผลิตสื่อเพื่อสื่อความหมายในการอนุรักษ์

3.2.4 จัดประกวดชุมชนรักน้ำ

ตัวชี้วัดและเป้าประสงค์ภายในระยะเวลา 5 ปี

- ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์
- เกิดหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับบึงละหานที่ใช้สอนในสถานศึกษาของท้องถิ่นกว่าร้อยละ

80

- มีการจัดกิจกรรมและผลิตสื่อเพื่อเสริมสร้างการรับรู้และจิตสำนึกอย่างต่อเนื่องปีละ 1-2 โครงการ

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ

- สถาบันการศึกษาทุกระดับให้ความร่วมมือ
- สื่อมวลชนทุกแขนงให้ความร่วมมือ
- ความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน

หน่วยงานรับผิดชอบ/ปฏิบัติ

- สถาบันการศึกษา
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิ
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10
- สื่อมวลชน
- องค์กรพัฒนาเอกชน

กลยุทธ์ที่ 3.3 เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์บึงละหาน และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำ

แนวทางการดำเนินงาน

- 3.3.1 ขยายจำนวนเครือข่ายประชาชนและเยาวชนในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และแหล่งธรรมชาติโดยประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น
- 3.3.2 อบรมผู้นำชุมชน ครู และเยาวชน ในเรื่องการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างถูกต้องวิธี
- 3.3.3 รณรงค์ให้คนในท้องถิ่นและประชาชนเห็นคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำและร่วมมือในการจัดการคุณภาพน้ำของบึงละหาน
- 3.3.4 ให้โอกาสชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เสนอความคิดและข้อคิดเห็นในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งจากของภาครัฐและเอกชน
- 3.3.5 ให้องค์กรชุมชนเป็นผู้ริเริ่มการจัดกิจกรรมอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหาน โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ

ตัวชี้วัดและเป้าประสงค์ภายในระยะเวลา 5 ปี

- เกิดเครือข่ายอนุรักษ์บึงละหาน โดยครอบคลุมลำน้ำที่ไหลเข้าตัวบึง
- ประชาชนทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์บึงละหาน

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ

- มีแหล่งทุนให้การสนับสนุน
- ความร่วมมือของทุกภาคส่วน

หน่วยงานรับผิดชอบ/ปฏิบัติ

- สถาบันการศึกษา
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

แนวทางการการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติของแผนแม่บทนั้นทุกภาคส่วนต้องมีความเข้าใจในแผน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติทุกขั้นตอน และสามารถปฏิบัติได้ในทุกระดับเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติและสามารถติดตามตรวจสอบได้อย่างมีระบบและต่อเนื่อง ซึ่งมีแนวทางดังนี้

- 1) ผลักดันให้มีการบริหารแผนแม่บทอย่างจริงจังโดยการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถประยุกต์ไปใช้ในระดับชุมชน ด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้และมีส่วนร่วม
- 2) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเสนอข้อคิดเห็นและตัดสินใจ เพื่อให้เกิดความรู้สึกถึงการมีส่วนร่วม ความน่าเชื่อถือและความโปร่งใสในการดำเนินงาน
- 3) สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานของบึงละหาน โดยอาศัยความร่วมมือจากองค์กรส่วนท้องถิ่น หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น

ดังนั้นในการแปลงแผนสู่การปฏิบัติจึงต้องมีโครงการตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้โดยมีการระบุถึงรูปแบบของกิจกรรม หน่วยงานที่รับผิดชอบ และดัชนีชี้วัด ตัวอย่างโครงการที่ควรจัดให้มีในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหานแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 โครงการตามแผนกลยุทธ์

โครงการ	กิจกรรม	พื้นที่ดำเนินการ	หน่วยงานดำเนินการ		ตัวชี้วัด
			หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	
1. ส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนที่เข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่บึงละหาน ทราบถึงวิธีการที่ถูกต้องในการเข้าไปใช้ประโยชน์ในบึง เพื่อความยั่งยืน แก่อนุชนรุ่นหลัง	- จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำอย่างยั่งยืน และเรื่องมลพิษทางน้ำ - กำหนดโซนการใช้ประโยชน์ที่ชัดเจน เช่น กำหนดเขตหวงห้าม	- สถานที่ของส่วนราชการที่อยู่บริเวณพื้นที่บึงละหาน เช่น โรงเรียน หรือองค์การบริหารส่วนตำบล	- สำนักงานประมงจังหวัด - สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10	- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	- จำนวนประชาชนในแต่ละตำบลที่อยู่ล้อมรอบบึงละหานเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการอบรมดังกล่าว ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 - ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่เหมาะสมมากขึ้น - สามารถกำหนดโซนหรือเขตหวงห้ามได้อย่างชัดเจน

ตารางที่ 6 โครงการตามแผนกลยุทธ์ (ต่อ)

โครงการ	กิจกรรม	พื้นที่ดำเนินการ	หน่วยงานดำเนินการ		ตัวชี้วัด
			หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	
2. ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยไม่ใช้สารเคมี	- เผยแพร่ความรู้แก่เกษตรกร สำหรับเกษตรกร ทางเลือกที่มีการเพิ่มผลผลิตโดยไม่ใช้สารเคมี - เชิญวิทยากรที่มีความรู้มาบรรยาย - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ในพื้นที่ผู้นำ - ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยธรรมชาติแทนปุ๋ยเคมี เพื่อลดการปนเปื้อนของสารอาหารลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ - จัดแปลงเพาะปลูกสาธิต เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน - จัดทำสื่อเผยแพร่	พื้นที่การเกษตรในพื้นที่ผู้นำ	- สำนักงานเกษตรจังหวัด	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - เกษตรกรในพื้นที่ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - สถาบันการศึกษา	มีเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ในพื้นที่ผู้นำอย่างน้อย อบต. ละ 1 แห่ง

ตารางที่ 6 โครงการตามแผนกลยุทธ์ (ต่อ)

โครงการ	กิจกรรม	พื้นที่ดำเนินการ	หน่วยงานดำเนินการ		ตัวชี้วัด
			หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	
3. โครงการจัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครอนุรักษ์บึงละหาน	- ประชุม เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหาน โดยรวบรวมกลุ่มเป้าหมาย เช่น ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ประชาชน และหน่วยงานของรัฐ - จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ และแนวทางการทำงานของเครือข่ายอาสาสมัครฯ - ส่งเสริมเครือข่ายอาสาฯ โดยจัดตั้งเป็นโรงเรียนรักษ์น้ำ ชุมชนรักษ์น้ำ ไร้งานรักษ์น้ำ	ชุมชนต่างๆ ในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำบึงละหาน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 - ผู้นำชุมชน - ผู้บริหารองค์กรต่างๆ - องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) - สถาบันการศึกษา	- มีการจัดตั้งอาสาสมัครอนุรักษ์บึงละหาน อบต. ละ 1 แห่ง - มีการอบรมสมัครพิทักษ์บึงละหาน - สำเ้าเสมอปีละ 1 ครั้ง - มีกิจกรรมที่ส่งเสริมแนวคิดในการอนุรักษ์ลำน้ำอย่างต่อเนื่องทุกปี

ตารางที่ 6 โครงการตามแผนกลยุทธ์ (ต่อ)

โครงการ	กิจกรรม	พื้นที่ดำเนินการ	หน่วยงานดำเนินการ		ตัวชี้วัด
			หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	
4. สร้างหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำ	- สถานศึกษาในท้องถิ่นสร้างหลักสูตรของตนเองตามบริบทที่เหมาะสม - จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องทรัพยากรน้ำ มลพิษทางน้ำ และแนวทางการแก้ปัญหาแก่นักเรียน นักศึกษาในพื้นที่บึงละหาน	สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่บึงละหาน	- สำนักงานการศึกษำขั้นพื้นฐาน - โรงเรียน และวิทยาลัย ในเขตพื้นที่บึงละหาน	- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	- มีหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างน้อย ๑ สถานศึกษา 1 หลักสูตร - มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างต่อเนื่องทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ตารางที่ 6 โครงการตามแผนกลยุทธ์ (ต่อ)

โครงการ	กิจกรรม	พื้นที่ดำเนินการ	หน่วยงานดำเนินการ		ตัวชี้วัด
			หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	
5. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลรวมของพื้นที่ลุ่มน้ำพื้นที่ลุ่มน้ำ	- หน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานส่วนจังหวัด และหน่วยงานราชการกลางรวบรวมข้อมูลพื้นที่ลุ่มน้ำด้านต่าง ๆ เพื่อร่วมกันจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลาง - จัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ในรูปแบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ - ปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ และมีความต่อเนื่อง - มีการผลิตสื่อสำหรับเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ หรือผู้ที่สนใจ	พื้นที่ลุ่มน้ำปึงละหาน	- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10	- กรมควบคุมมลพิษ - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - หน่วยงานราชการในจังหวัดที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สำนักงานเกษตรจังหวัด - สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด - สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด เป็นต้น - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - สถาบันการศึกษา - องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)	- มีศูนย์รวบรวมฐานข้อมูลกลางของพื้นที่ลุ่มน้ำที่ถูกตั้งและทันสมัย 1 แห่งในพื้นที่

ตารางที่ 6 โครงการตามแผนกลยุทธ์ (ต่อ)

โครงการ	กิจกรรม	พื้นที่ดำเนินการ	หน่วยงานดำเนินการ		ตัวชี้วัด
			หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	
6. ติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในบึงละหาน	- ติดตาม ตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำทั้งทางด้านกายภาพ เคมี และชีวภาพ - สนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายประชาชน ในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและมีการนำเสนอผลคุณภาพน้ำต่อสาธารณะ	บึงละหานและลำน้ำไหลเข้า	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10	- กรมควบคุมมลพิษ - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - สถาบันการศึกษา	มีการติดตามคุณภาพน้ำในพื้นที่ต่อเนื่องปีละ 3 ครั้ง